

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Pedagógiai és Pszichológiai Kar
Ember-Környezet Tranzakció Intézet

Városlakók településviszonyulásának feltárása: települési otthonosság, a társadalmi innováció lehetőségei a településfejlesztésben

Kutatásvezető: Dr. Düll Andrea

ELTE Pedagógiai és Pszichológiai Kar
Ember és Környezet Tranzakció Intézet
dull.andrea@ppk.elte.hu



ELTE | PPK
PEDAGÓGIAI ÉS PSZICHOLÓGIAI KAR

Városlakók településviszonyulásának feltárása: települési otthonosság, a társadalmi innováció lehetőségei a településfejlesztésben

Milyen problémára keres megoldást?

A kutatás célja, hogy feltérképezzük Nyírbátor lakosainak manifeszt és látens környezetpszichológiai viszonyát a városhoz, megvizsgáljuk az ott élők egyes települési térrészekhez (közterekhez és egyes épített örökségelemekhez, történeti helyekhez) kapcsolódó pszichológiai kötődését. A tranzakcionális szemlélet jegyében nemcsak a lakosok pszichológiai viszonyulását tárjuk fel, hanem elvégezzük a település egyes köztereinek környezetpszichológiai elemzését. Mindez módszertanilag és tartalmilag is szervesen kapcsolódik a társadalmi innováció témaköréhez, hiszen kutatásunk keretében környezetpszichológiai, térszintaktikai, urbanisztikai, városemelési vizsgálatokat összekapcsolva valósítunk meg a városviszonyulás feltárásához, ami világszerte új trendnek számít. A vizsgálatok alapja az épített, társadalmi és gazdasági környezet objektív adataalapú elemzése, míg a helyi lakosok és az odalátogatók térhasználatának és látens térviszonyulásainak feltárása pszichológiai kérdőívek és pszichometriai mérőeszközök segítségével történik.

Milyen módon oldja meg a problémát?

A projekt keretében a kutatással szerves egységben, a társadalmi innováció szemléletébe illeszkedően egy új városfejlesztési szemlélet piacosítása zajlik: az elméleti módszertanok (folyamatorientált településfejlesztés) gyakorlati kipróbálásával tökéletesíthető az a szemlélet és módszertan (reprezentatív mintás kvantitatív kérdőíves adatfelvétel, urbanisztikai adatelemzés, fókuszcsoporthoz, viselkedésmegfigyelés, térszintaktikai helyelemzés), mely a városi ember helyhez kötődését, pszichológiai jóllétét és életminőségét elemzi. A közösségi terek és az emberek közötti kapcsolat tesztelése empirikus kutatási lehetőségeket tartogat arra, hogy egy városrész fejlesztése – legyen az önkormányzati törekvés vagy magántőke investíciója – adata alapján, visszakövethetően valósuljon meg.

Kutatási eredmények

A kutatás két részből áll, eredményeinek elemzése túlmutatnak a jelenlegi pályázat cikluson:

- 1) *Környezetpszichológiai kérdőívfelvételből*, melynek célja a lakosok várossal való elégedettségének és településhez kötődésének (az általuk vallott értékekkel és az általános affektivitási szintjükkel összefüggésben történő) mérése. A kérdőíveket egy közvéleménykutató cég veszi fel, eredményeinek elemzése folyamatban van.
- 2) *Építészeti/urbanisztikai elemzésből*, melynek célja a település társadalmi-gazdasági és fizikai jellemzőinek elemzése a rendelkezésre álló statisztikai adatok és az általunk elvégzett szakértői megfigyelések (köztételezés, térhasználat, térszervezés, ambiens hatások stb.) alapján és ezek összevetése a kérdőíves mérés helyekhez köthető eredményeivel. Az urbanisztikai elemzésből kirajzolódó településkép vegyes összetételű: egyrészt Nyírbátorban is jelen vannak a hazai kis- és középvárosi struktúrára jellemző csökkenő demográfiai mutatók; másrészt viszont a települési önkormányzat hazai viszonylatban páratlan fejlesztési lehetőségekkel bír (az iparűzési adóbevétel miatt). A település térszerkezetét térszintaktikai módszerekkel két szempontból (integráltság és választhatóság) vizsgálva egyértelmű, hogy a település fő- és mellékutcák hálózatára tagolódik, illetve a kialakult városrészek integráltságuk tekintetében is elkülönülő karakterűek. Ezen sajátosságok nem szokatlanok a hazai kis- és középvárosi struktúráknál, viszont hasznosíthatóság szempontjából szervesen összekapcsolhatók a pszichológiai vizsgálat eredményeivel.

Társadalmi innovációs vonatkozások

A kutatás izgalmas társadalmi innováció, melynek egyik piaci eredménye, hogy a város/városrész fejlesztéséhez szükséges alapinformációk adata alapján, visszakövethetően, és az emberek közvetlen megkérdezésével jönnék létre. Másik eredmény egy olyan város-hálózati térképgyűjtemény, mely a települést használó emberek térbeli viselkedéséről és városviszonyulásáról mutat információt, hiszen a köztételezések eredményét és a felvett kérdőívek helyekhez köthető adatait elhelyezzük hangulati, térhasználati, funkcionális, gyalogos- és járműforgalmi stb. térképeken. Ezek felhasználása alapján a településfejlesztés során humánusabb, jobb városi terek jöhetnek létre, így a település élhetőbbé válhat.